

Potpore u malom i srednjem poduzetništvu

Poredoš Peklar, Marija

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic of Međimurje in Čakovec / Međimursko veleučilište u Čakovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:110:219803>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-26**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic of Međimurje in Čakovec Repository -
Polytechnic of Međimurje Undergraduate and
Graduate Theses Repository](#)

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ MENADŽMENT TURIZMA I
SPORTA

MARIJA POREDOŠ PEKLAR

**POTPORE U MALOM I SREDNJEM
PODUZETNIŠTVU**

ZAVRŠNI RAD

Čakovec, rujan 2023.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ MENADŽMENT TURIZMA I
SPORTA

MARIJA POREDOŠ PEKLAR

**POTPORE U MALOM I SREDNJEM
PODUZETNIŠTVU
SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES GRANT
SCHEMES**

ZAVRŠNI RAD

Mentorica:

dr.sc. Ivana Bujan Katanec, prof.struč.stud.

Čakovec, rujan 2023.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
ODBOR ZA ZAVRŠNI RAD

Čakovec, 30. siječnja 2019.

država: **Republika Hrvatska**
Predmet: **Poduzetništvo - izvanredni**

ZAVRŠNI ZADATAK br. 2018-MTS-I-93

Pristupnik: **Marija Poredoš Peklar (0115043693)**
Studij: **izvanredni preddiplomski stručni studij Menadžment turizma i sporta**
Smjer: **Menadžment sporta**

Zadatak: **Potpore u malom i srednjem poduzetništvu**

Opis zadatka:

Od ulaska Hrvatske u Europsku uniju pridaje se sve veća pažnja razvoju malog poduzetništva jer upravo ova vrsta gospodarskih subjekata uvelike doprinosi cjelokupnom gospodarskom razvoju zemlje. Koji sve uvjeti moraju biti zadovoljeni da bi poduzetnici imali pravo na bespovratna financijska sredstva, na koji ih način zatražiti te kome se mogu odobriti i dodijeliti potpore i slična pitanja objasniti će se pobliže ovim završnim radom. Proces dodjele potpora započinje izradom poslovnog plana. Poslovni plan je nacrt budućeg poslovanja poduzetnika i kao takvog ga poduzetnik radi ponajprije u svrhu kako bi mogao donijeti pravovremeno dobre poslovne odluke, ali i lakše priti te evaluirati uspješnost svog poslovanja. Važno je poslovnim planom kvalitetno i precizno objasniti poduzetničku ideju/projekt odnosno cjelokupno buduće poslovanje te dokazati njegovu održivost kako bi se zadovoljilo kriterije potrebne za dobivanje bespovratnih sredstava iz Europskih fondova ili kredite od poslovne banke.

Ovim završnim radom želi se pobliže objasniti pojam i značaj Europskih fondova u Republici Hrvatskoj, prikazati koje sve mjere su na raspolaganju za potpore malom i srednjem poduzetništvu. U empirijskom dijelu rada istražiti će se na odabranom prigodnom uzorku malih i srednjih poduzeća u sjeverozapadnoj Hrvatskoj u kojoj mjeri se potpore iz EU fondova koriste te koji su najčešći uzroci odustajanja od prijave na takve potpore.

Zadatak uručen pristupniku: 11. prosinca 2018.

Rok za predaju rada: 20. rujna 2019.

Mentor:

Predsjednik povjerenstva za
završni ispit:

dr. sc. Ivana Bujan, v. pred.

ZAHVALA

Zahvaljujem se svima koji su mi bili iznimna podrška, pomoć i snaga prilikom pisanja mog završnog rada.

Najviše bih se zahvalila suprugu Dini, roditeljima Nevenki i Željku te susjedima Hižman koji su vodili brigu o mojoj djevojčici Doris i upotpunili joj dane igrom i veseljem.

Najveće hvala mojoj princezi Doris koja je iznimno teško, ali hrabro podnosila moju odsutnost.

Posebnu zahvalu bih iskazala mom ocu Poredoš Željku koji me neprestano gurao i bodrio tijekom mog školovanja te mi nesebično dijelio sve svoje stečeno znanje i iskustvo.

Veliko hvala bratu Poredoš Matiji, njegovom poslovnom partneru Kocijan Branku te mom sadašnjem timu iz poduzeća Eurobeton d.d. na ustupljenoj dokumentaciji te svim pobje objašnjenim informacijama potrebnim za pisanje ovog rada.

I na kraju zahvala mentorici i profesorici Bujan Ivani na predivnim predavanjima, stečenom znanju, zahtjevnim, ali korektnim ispitima te svim savjetima, usmjerenjima i pomoći prilikom izrade mog završnog rada.

Marija Poredoš Peklar

Sažetak

Od ulaska Hrvatske u Europsku uniju pridaje se sve veća pažnja razvoju malog poduzetništva jer upravo ova vrsta gospodarskih subjekata uvelike doprinosi cjelokupnom gospodarskom razvoju zemlje. Koji sve uvjeti moraju biti zadovoljeni da bi poduzetnici imali pravo na bespovratna financijska sredstva, na koji ih način zatražiti te kome se mogu odobriti i dodijeliti potpore i slična pitanja objasnit će se pobliže ovim završnim radom. Proces dodjele potpora započinje izradom poslovnog plana. Poslovni plan je nacrt budućeg poslovanja poduzetnika i kao takvog ga poduzetnik radi ponajprije u svrhu donošenja pravovremenih dobrih poslovnih odluka, ali i lakšeg praćenja te procjene uspješnosti svog poslovanja. Važno je poslovnim planom kvalitetno i precizno objasniti poduzetničku ideju/projekt odnosno cjelokupno buduće poslovanje te dokazati njegovu održivost kako bi se zadovoljilo kriterije potrebne za dobivanje bespovratnih sredstava iz Europskih fondova ili kredita od poslovne banke. Ovim završnim radom želi se pobliže objasniti pojam i značaj Europskih fondova u Republici Hrvatskoj, prikazati koje sve mjere su na raspolaganju za potpore malom i srednjem poduzetništvu. U empirijskom dijelu rada istražiti će se na odabranom prigodnom uzorku malih i srednjih poduzeća u sjeverozapadnoj Hrvatskoj u kojoj mjeri se potpore iz EU fondova koriste te koji su najčešći uzroci odustajanja od prijave na takve potpore.

***Ključne riječi:** potpore, malo, srednje, poduzetništvo, de minimis potpore poduzetnička ideja, Europski fondovi, bespovratna sredstva.*

SADRŽAJ

Sažetak	I
1. UVOD.....	1
1.1. Ciljevi istraživanja	3
1.2. Metode istraživanja.....	3
2. RAZVOJ MALOG I SREDNJEG PODUZETNIŠTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	4
3. MOGUĆNOSTI FINANCIRANJA MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA IZ EUROPSKIH FONDOVA	6
3.1. Europski strukturni i investicijski fondovi 2014. - 2020.	7
3.2. Europski strukturni i investicijski fondovi 2021. - 2027.	8
4. RAZVOJ PODUZETNIŠTVA NA PODRUČJU GRADA PRELOGA	10
5. POTPORE MALIH VRIJEDNOSTI (DE MINIMIS).....	12
5.1. Potpora za samozapošljavanje	13
5.2. Potpora za proširenje poslovanja	14
5.3. Potpore za pripravnštvo	14
5.4. Potpora mobilnost radne snage – Biram Hrvatsku	14
5.5. Potpora za skraćivanje radnog vremena	15
6. SPECIFIČNOSTI PRIJAVE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE U SKLOPU EUROPSKIH FONDOVA	16
7. PRIMJER SUFINANCIRANJA MALOG PODUZEĆA KROZ POTPORU ZA SAMOZAPOŠLJAVANJE	22
8. PRIMJER SUFINANCIRANJA PODUZEĆA SREDNJE VELIČINE PUTEM FONDOVA EUROPSKE UNIJE.....	25
9. ZAKLJUČAK.....	28
LITERATURA	30

1. UVOD

Poduzetništvo je važan čimbenik gospodarskog rasta i razvoja mnogih zemalja te je kao takvo važno za istraživanje i proučavanje. *Global Entrepreneurship Monitor* (dalje u tekstu GEM) provodi najpoznatije empirijsko istraživanje poduzetničke aktivnosti, a dio tog istraživanja je i Republika Hrvatska (od 2002. godine). GEM uz istraživanje poduzetničke aktivnosti na individualnoj razini proučava i poduzetničku okolinu kroz faze poduzetničkog ponašanja od prepoznavanja poslovnih prilika, preko namjera sve do pokretanja i rasta poslovnog pothvata te izlaska iz poduzetničke aktivnosti. Prema njihovom istraživanju, u svijetu se svaki 6. građanin odlučuje na pokretanje vlastitog poslovanja, dok je u Hrvatskoj situacija znatno slabija i tek se svaki 12. građanin odlučuje za isti pothvat (Knežević, Žiljak, 2018).

Ulaskom u Europsku Uniju razvoj malog gospodarstva jedan je od najvažnijih strateških ciljeva Europske Unije. Gospodarstvo Republike Hrvatske još uvijek je relativno siromašno te vođeni tim saznanjima budući poduzetnici izuzetno brzo dolaze do brojnih poduzetničkih ideja. Ohrabreni pokretanjem vlastitog poduzetničkog pothvata na samom početku nađu se u financijskim problemima, odnosno nedostatku financijskih sredstava za pokretanje poslovne aktivnosti. Tu veoma važnu ulogu dobiva Europska Unija koja dodjeljuje bespovratna sredstva i time potiče mlade poduzetnike na realizaciju poduzetničkih ideja, ali i već postojeće poslovne subjekte na daljnji razvitak svog poslovanja.

Aktualno je sedmogodišnje financijsko razdoblje 2021. do 2027. godine u kojem planirani proračun za dodjelu europskih sredstava iznosi 1.824,3 milijardi eura, a za Republiku Hrvatsku na raspolaganju je više od 25 milijardi eura. Navedena sredstva se dodjeljuju iz dva izvora. Prvi izvor je već poznati „Višegodišnji financijski okvir“, dok je drugi izvor novina nastala zbog krize uzrokovane virusom Covid-19 pod nazivom „EU sljedeće generacije“ (engl. *Next Generation EU*). Značajan dio tih sredstava namijenjen je Europskom fondu za regionalni razvoj (skrać. EFRR), Kohezijskom fondu (skrać. KF), Europskom socijalnom fondu plus (skrać. ESF+) te Fondu za pravednu tranziciju (<https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/eu-fondovi-2021-2027/>, 20.08.2022).

Temeljem posebne stavke u proračunu Europske unije definirani su Programi Unije koji su prvenstveno namijenjeni državama članicama Europske unije, no dio Programa je otvoren i za države koje se nalaze u procesu pridruživanja Europskoj Uniji. Sukladno navedenome i Republika Hrvatska je u pretpristupnom razdoblju od 2005. godine pa do ulaska u Europsku uniju koristila mogućnosti brojnih Programa Unije (<https://eufondovi.hr/fondovi/programi-unije>, 09.09. 2022).

„Programi Unije predstavljaju integrirani niz aktivnosti koje usvaja Europska unija u svrhu promicanja suradnje između država članica u različitim područjima povezanim sa zajedničkim politikama Europske unije“ (<https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/programi-unije/programi-unije-2021-2027/>, 10.09.2022). „Sudjelovanje u Programima Unije je od velike važnosti za Republiku Hrvatsku s obzirom na uključivanje velikog broja tijela državne uprave, javnih institucija, organizacija civilnog društva te privatnih i pravnih osoba u europske projekte i suradnju.“ (<https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/eu-fondovi/programi-unije-2021-2027/373>, 08.09.2022).

Važnost ulaska u Europsku uniju te maksimalno korištenje potpora prikazuje se na primjeru Grada Preloga koji aktivno podupire razvoj malog i srednjeg poduzetništva na području grada te stvara nove uvjete za nove poslovne subjekte. Na tom području odnedavno djeluje i malo poduzeće Creocon d.o.o. za projektiranje i nadzor koje je osnovalo dvoje partnera korištenjem potpore za samozapošljavanje i tom prilikom pokrenulo uspješan poslovni pothvat sa mogućnošću daljnjeg razvoja, ali i zapošljavanja novog stručnog kadra. Najdulju tradiciju poslovanja na području Grada Preloga ima tvornica za graditeljstvo Eurobeton d.d. a koja je svojom djelatnošću prepoznata diljem Republike Hrvatske. U sklopu Europskog fonda za regionalni razvoj te Operativnog programa konkurentnost i kohezija 2014.-2020., poduzeće Eurobeton d.d. je uvidjelo mogućnosti razvitka proizvodnog procesa kroz potporu te prijavu na natječaj „Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u proizvodnim industrijama“.

1.1 Ciljevi istraživanja

Cilj ovog rada je prikazati značaj i razvoj malog gospodarstva u Republici Hrvatskoj te mogućnosti sufinanciranja malih i srednjih poduzeća sa državne razine te sredstvima Europske unije. Na studiji slučaja malog poduzeća Creocon d.o.o. prikazat će se način sufinanciranja poduzeća prilikom osnivanja poslovne aktivnosti, a kroz potporu za samozapošljavanje iz nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Na studiji slučaja srednjeg poduzeća Eurobeton d.d. prikazat će se mogućnost dodjele bespovratnih sredstava kroz mjeru potpore „Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u proizvodnim industrijama“.

1.2 Metode istraživanja

Za postizanje cilja istraživanja u ovom završnom radu autorica koristi metodu studije slučaja (*case study*) na primjeru novo registriranog malog poduzeća Creocon d.o.o. koje je svoju poslovnu aktivnost pokrenulo uz financijsku podršku kroz program potpora *de minimis*, „Potpore za samozapošljavanje“ koju dodjeljuje Hrvatski zavod za zapošljavanje. Na primjeru srednjeg poduzeća sa dugogodišnjom tradicijom, Eurobeton d.d., prikazuje se korištenje potpora iz Europskih fondova kroz poticajnu mjeru „Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u proizvodnim industrijama“.

2. RAZVOJ MALOG I SREDNJEG PODUZETNIŠTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Poduzetništvo je temeljna pokretačka i razvojna snaga svakog gospodarstva te temelj uspješnosti pojedine države. Malo gospodarstvo predstavlja jedan od mogućih generatora zapošljavanja te ekonomskog i gospodarskog razvitka zemlje. Mala i srednja poduzeća su fleksibilnija i lakše se prilagođavaju promjenama i zahtjevima tržišta i time uvelike utječu na učinkovitost, rast i razvoj gospodarstva u cjelini kao i na druge aspekte društva (Škrtić i Mikić, 2022.).

„Malo gospodarstvo je ključni element za povećanje konkurentnosti društva kroz generiranje rasta i otvaranje novih radnih mjesta. Njegova važnost i kompleksnost očituje se u mnogobrojnim čimbenicima koji utječu na njega, od ekonomskih, tehnoloških pa sve do socioloških i društvenih, a uključuju zapošljavanje, razvoj, stabilnost društva, stupanj obrazovanja i drugo. Razvojem malog gospodarstva jača i ukupna snaga gospodarstva, čime se postiže materijalna neovisnost, a samim time i egzistencija građana. Stoga, to poduzetništvo treba biti inkorporirano u gospodarski i cjelokupni društveni sustav da bi se osigurala njegova učinkovita funkcionalnost i razvoj, kao pretpostavke razvoja gospodarstva i društvenoga blagostanja“ (Rajsman i sur., 2013).

Prema „Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva“ malo gospodarstvo obuhvaća mala i srednja poduzeća te obrtnike, a definira se prema broju zaposlenih, godišnjem prometu te ukupnoj godišnjoj bilanci. (<https://zakon.hr/z/527/Zakon-o-poticanju-razvoja-malog-gospodarstva>, 10.08.2022.)

Mikro subjekti malog gospodarstva su fizičke ili pravne osobe koje godišnje zapošljavaju manje od 10 radnika i čiji godišnji promet i/ili ukupna godišnja bilanca ne prelazi 2 milijuna eura. Malo poduzetništvo definirano je kao fizička ili pravna osoba koja godišnje zapošljava manje od 50 radnika te čiji godišnji promet i/ili ukupna godišnja bilanca ne prelazi 10 milijuna eura. Srednje poduzetništvo definirano je kao subjekt koji godišnje zapošljava manje od 250 radnika i ostvaruje godišnji poslovni prihod u iznosu protuvrijednosti do 50 milijuna eura te čija ukupna godišnja bilanca ne prelazi 43 milijuna eura. (<https://zakon.hr/z/527/Zakon-o-poticanju-razvoja-malog-gospodarstva>, 10.08.2022.)

Rast i razvoj malih i srednjih poduzeća jedan je od najvažnijih strateških ciljeva Europske Unije. Na putu ka stvaranju suvremene države te efikasnih ekonomskih uvjeta, Hrvatska je dugo zanemarivala potrebe malog i srednjeg poduzetništva. Tek 2002. godine je pristupila donošenju zakonske regulative slijedeći trend mnogih modernih zemalja Europske Unije te ostalih razvijenih zemalja koje su pravovremeno shvatile značaj i posebnost malog gospodarstva. (<https://zakon.hr/z/527/Zakon-o-poticanju-razvoja-malog-gospodarstva>, 10.08.2022.)

Ulaskom Hrvatske u Europsku Uniju 01. srpnja 2013. godine otvorene su joj mnogobrojne mogućnosti za razvoj gospodarstva općenito, a posebice za malo i srednje poduzetništvo. Malom gospodarstvu pridaje se sve veća važnost jer upravo ta grana poduzetništva uvelike pridonosi gospodarskom razvitku zemlje. Dodjeljivanjem bespovratnih sredstava iz Europskih fondova nastoji se potaknuti poduzetnički duh u svim zemljama članicama Europske Unije, a pogotovo u onima kojima je BDP po glavi stanovnika manji od Europskog prosjeka, a među kojima je i Hrvatska.

Danas su poduzetnicima dostupna i financijska sredstva kroz potpore sa državne, lokalne, ali i europske razine. Kao što je ranije navedeno Europska unija maksimalno podupire razvoj malog gospodarstva, no vrlo je važna i uključenost države kroz razne financijske potpore. Kroz de minimis potpore, odnosno potpore malih vrijednosti koje dodjeljuje država putem Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, poduzetnici su ohrabreni na pokretanje vlastitog poslovanja, ali i proširenja već postojećeg.

Država omogućuje jedinicama lokalne (regionalne) uprave stvaranje uvjeta za razvoj poduzetništva kroz razne oblike, od dodjela zemljišta, opremanje gospodarskih zona ili poduzetničkih inkubatora te pruža financijsku potporu kroz agenciju Hamag Bicro te državnom institucijom Hrvatski zavod za zapošljavanje.

Republika Hrvatska provodi natječaj za potpore kojima se djelomično ili u potpunosti financiraju aktivnosti poduzetnika. Prijava na natječaj iziskuje relativno kompleksnu dokumentaciju, a koja uključuje i detaljno sastavljen poslovni plan projekta u koji se poduzetnik upušta.

Uključenost u Europsku uniju značajan je iskorak za Republiku Hrvatsku koja je članstvom pridobila potrebne resurse kako za male i srednje poduzetnike, tako i za cjelokupan razvoj gospodarstva.

3. MOGUĆNOSTI FINANCIRANJA MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA IZ EUROPSKIH FONDOVA

Europski fondovi su definirani kao programi za dodjelu bespovratnih sredstava iz proračuna Europske Unije, a dodjeljuju se izravno krajnjim korisnicima iz strukturnih i investicijskih fondova te programa Europske Unije. (<https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/eu-fondovi-2021-2027/>, 20.08. 2022.)

Hrvatskoj su od 2001. godine, kao jednoj od zemalja kandidatkinja za ulazak u Europsku Uniju, najprije bili stavljeni na raspolaganje predpristupni fondovi kao jedan od najvažnijih instrumenata regionalne politike. To je ujedno bio i početak sufinanciranja gospodarstva sa svrhom poticanja razvoja države da se dostigne nivo razvijenijih zemalja Europske Unije. Pomoć državama kandidatkinjama provodila se kroz program pomoći CARDS te kroz 3 predpristupna programa PHARE, ISPA i SAPARD (Belić i sur., 2008.).

2007. godine ulogu preuzima jedinstveni predpristupni program IPA (*Instrument for Pre-Accession Assistance*). Republika Hrvatska korisnica je IPA programa od 2007. godine pa sve do trenutka stupanja u članstvo Europske Unije.

Financijska vrijednost programa IPA za Republiku Hrvatsku iznosila je 997,6 milijuna eura. IPA program je bio definiran financijskim sporazumom zasebno za svaku programsku godinu te je Središnja agencija za financiranje i ugovaranje (SAFU) ugovarala projekte programirane kroz IPA 2012. programsku godinu do studenog 2016. godine, a za IPA 2013. programsku godinu do siječnja 2017. godine. (<https://www.safu.hr/hr/o-safu/pretpristupni-fondovi/IPA>, 15.08.2022.)

„U razdoblju korištenja pretpristupnih fondova Europske unije sredstva dostupna Republici Hrvatskoj bila su ograničena, a posebice za korisnike iz sektora malog i srednjeg poduzetništva.“

(<https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Vodi%C4%8D%20kroz%20EU%20strukturne%20fondove%20za%20male%20i%20srednje%20poduzetnike.pdf>, 19.08.2022.)

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku Uniju 01.srpnja 2013. godine Hrvatskoj su otvorene mnogobrojne mogućnosti financiranja putem Europskih fondova sa svrhom da se malo i srednje poduzetništvo podigne na višu razinu. „Krajem 2013. godine raspisan je prvi

javni poziv za mala i srednja poduzeća za ostvarivanje sufinanciranja iz strukturnih fondova RC.2.1.10. - Povećanje gospodarske aktivnosti i konkurentnosti malih i srednjih poduzeća u sklopu Operativnog programa za regionalnu konkurentnost 2007-2013. Ovo je bio prvi natječaj koji je omogućio malim i srednjih poduzećima u Republici Hrvatskoj da ostvare ovu vrstu sufinanciranja iz izvora sredstava Europske Unije. Naknadno je tijekom 2014. godine objavljen još jedan natječaj za iste potencijalne prijavitelje – RC.2.1.11. - Primjena informacijske i komunikacijske tehnologije za poboljšanje poslovnih procesa, također na osnovi već navedenog Operativnog programa za regionalnu konkurentnost 2007-2013.“ (<https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Vodi%C4%8D%20kroz%20EU%20strukturne%20fondove%20za%20male%20i%20srednje%20poduzetnike.pdf>, 19.08.2022.)

3.1 Europski strukturni i investicijski fondovi 2014. - 2020.

Hrvatskoj, kao najmlađoj članici Europske unije, u financijskoj perspektivi 2014. - 2020. na raspolaganju je bilo 10,7 milijardi eura iz europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova za gospodarski i društveni razvoj.

Kako bi se novac iz EU fondova mogao koristiti, svaka država članica Europske unije mora imati potpisan Sporazum o partnerstvu te operativne programe koje odobrava Europska komisija. Partnerski sporazumi sadržavaju strateške ciljeve i prioritete ulaganja država članica, a povezani su s ciljevima strategije Europa 2020 za pametan, održiv i uključiv rast. Operativnim programima detaljno se opisuju i razrađuju mjere i aktivnosti za korištenje sredstava EU fondova. Europska komisija prihvatila je Sporazum o partnerstvu s Hrvatskom 30. listopada 2014. Republici Hrvatskoj je, prema zadnjoj prilagodbi Višegodišnjeg financijskog okvira za 2014. - 2020., na raspolaganju 10.731 milijardi eura. Zahvaljujući fondovima Europske unije u Hrvatskoj su stvorene brojne nove poslovne prilike za poduzeća i građane.

Nastavno na Operativni plan za regionalnu konkurentnost 2007.-2013. otvorena su dva nova natječaja za mala i srednje poduzeća: Izgradnja proizvodnih kapaciteta malih i srednjih poduzeća i ulaganje u opremu te natječaj Ulaganje u proizvodnu tehnologiju malih i srednjih poduzeća. Natječaji su otvoreni do 11.svibnja 2015. godine, a prijave su se mogle izvršiti do kraja 2020. Ministarstvo poduzetništva i obrta provelo je opsežnu javnu raspravu sa ciljem da

natječaj bude prilagođen stvarnim potrebama i mogućnostima malih i srednjih poduzeća. (<https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Vodi%C4%8D%20kroz%20EU%20strukturne%20fondove%20za%20male%20i%20srednje%20poduzetnike.pdf>, 19.08.2022. 2015.)

3.2 Europski strukturni i investicijski fondovi 2021. - 2027.

Proračun Europske unije najveći je do sada i iznosi 1.824,3 milijardi eura.

U aktualnom sedmogodišnjem razdoblju od 2021. do 2027. godine Republika Hrvatska ima na raspolaganju značajna sredstva u iznosu od 25 milijardi eura.

Sredstva dostupna državama članicama u navedenom financijskom razdoblju dodjeljuju se iz dva izvora. Prvi je Višegodišnji financijski okvir (VFO) koji se programiran za sedmogodišnje razdoblje, a drugi je nastao zbog krize uzrokovane koronavirusom, a naziva se EU sljedeće generacije odnosno *Next Generation EU* (NGEU). (<https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/eu-fondovi-2021-2027/>, 20.08.2022.)

Najznačajniji za malo gospodarstvo su Europski fond za regionalni razvoj (EFRR), Europski socijalni fond plus (ESF+) te Fond za pravednu tranziciju (FPT).

Europski fond za regionalni razvoj omogućuje financiranje za ulaganja u infrastrukturu, istraživanje i inovacije, produktivna ulaganja u mala i srednja poduzeća te ulaganja usmjerena na očuvanje postojećih i otvaranje novih radnih mjesta, opremu, softver i nematerijalnu imovinu te umrežavanje, suradnju i razmjenu iskustava. (<https://razvoj.gov.hr/eu-fondovi-mijenjaju-hrvatsku/4212>, 15.08.2022.)

„Europskim socijalnim fondom plus (ESF+) podupire se veći pristup zaposlenju, modernizaciji institucija i usluga tržišta rada, promicanje sudjelovanja na tržištu rada, promicanje prilagodbe radnika, poduzeća i poduzetnika promjenama, veća kvaliteta, uključivost i djelotvornost sustava obrazovanja i osposobljavanja te njihova relevantnost za tržište rada, promicanje jednakog pristupa kvalitetnom i uključivom obrazovanju i osposobljavanju s naglaskom na skupine u nepovoljnom položaju te promicanje cjeloživotnog učenja.“ (<https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/eu-fondovi-2021-2027/>, 20.08.2022.)

„Iz Fonda za pravednu tranziciju (FPT) mjere su posebno usmjerene na produktivna ulaganja u mala i srednja poduzeća, ulaganja u aktivnosti istraživanja i inovacija te poticanje

prijenosa naprednih tehnologija; ulaganja u uvođenje tehnologije i infrastrukture za čistu energiju po pristupačnoj cijeni i smanjenje emisija stakleničkih plinova; ulaganja u digitalizaciju; ulaganja u unapređenje kružnoga gospodarstva te ulaganja u dokvalifikaciju i prekvalifikaciju radnika.“ (<https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/eu-fondovi-2021-2027/>, 20.08.2022.)

Zbog težnje za većim poslovnim uspjehom i većom zaradom, mnogi poduzetnici se danas odlučuju za pokretanje vlastitog poslovanja. No stvaranje poslovne ideje te namjera za pokretanjem vlastitog poslovanja tek su početak. Najveći problem sa kojim se susreću svi budući poduzetnici i upravo zbog kojeg većina osoba odustaje jest nedostatak financijskih sredstava. Tu veliku ulogu preuzimaju financijske ustanove koje nude svoje kreditiranje, a od kojih su u Hrvatskoj najznačajnije: Hrvatska banka za obnovu i razvoj (HABOR), Hrvatska agencija za malo gospodarstvo i investicije (HAMAG BICRO),

U Hrvatskoj upravo malo i srednje poduzetništvo predstavlja jedan od mogućih generatora zapošljavanja te gospodarskog i ekonomskog razvitka zemlje.

Malo gospodarstvo sve više dobiva na važnosti zbog lakše prilagodbe na tržištu, poticanju privatnog vlasništva i poduzetničkih sposobnosti te zbog povećanja zapošljavanja, proizvodnje i izvoza.

Zakonik o malim poduzećima - *Small business Act* (SBA) usvojen je u lipnju 2008. godine i usmjeren je na uspostavu političkog okvira za malo gospodarstvo na teritoriju Europske Unije. S udjelom od otprilike 70% zaposlenih, mala i srednja poduzeća čine okosnicu gospodarstva Europske unije. Primjenom Zakonika namjerava se poboljšati sveukupno poslovanje poduzetnika te promovirati rast malih i srednjih poduzeća na način da im se pomogne u rješavanju svakodnevnih problema s kojima se susreću u poslovanju. (<https://ida.hr/hr/tn/novosti-481/detail/266/zakonik-o-malim-poduzecima-small-business-act/>, 11.07.2023.)

4. RAZVOJ PODUZETNIŠTVA NA PODRUČJU GRADA PRELOGA

Grad Prelog je mali grad sa velikim poslovnim potencijalom. Grad Prelog najveći dio svog dohotka ostvaruje od industrije (preko 50 posto), trgovine i ugostiteljstva (23 posto), poljoprivrede (18 posto) te drugih djelatnosti. (<https://www.prelog.hr/poduzetnistvo/a14>, 30.08.2022.).

Unazad četrdesetak godina gospodarstvo Grada Preloga doživljava intenzivan razvoj. Svoj razvoj zahvaljuje promjenama u društveno-ekonomskom sustavu, odnosno jačanju Preloga kao gospodarskog središta koje je uzrokovano bogatom obrtničkom tradicijom, inovativnošću te znanjem i kapitalom. Iako Prelog još uvijek ima aktivnu poljoprivrednu proizvodnju, glavni nositelji gospodarstva Grada Preloga su mali i srednji poduzetnici. Nova preloška industrija prati zahtjeve modernog tržišta, a globalizacija nameće nove trendove u poslovanju. Mnogo se proizvoda izvozi, čak i na zahtjevna tržišta kao što su njemačko ili austrijsko.

Grad Prelog trenutno ima dvije industrijske zone na istoku i sjeveru grada. Prva industrijska zona Grada bila je Industrijska zona Prelog Istok, čija je izgradnja počela još sedamdesetih godina. Prostire se na površini od 74 hektara, a u zoni djeluje dvadesetak malih i srednjih poduzeća koja ukupno zapošljavaju više od 2000 djelatnika. (<https://www.prelog.hr/poduzetnistvo/a14>, 30.08.2022.).

Najznačajnija poduzeća sa specifičnim proizvodnim djelatnostima koja su smještena u toj zoni su: Hilding Anders d.o.o. u belgijskom i švedskom vlasništvu, višestruko nagrađivano poduzeće Šestan-Busch d.o.o., Komet d.d., tvornica elemenata za graditeljstvo Eurobeton d.d., DG Commerce d.o.o., Međimurka BS d.o.o te niz manjih poduzeća i obrtničkih radnji. Uslijed velikog interesa za nova ulaganja kako postojećih tako i novih poduzetnika te nemogućnosti daljnjeg širenja Industrijske zone Prelog Istok, izgradila se i u potpunosti komunalno opremila nova gospodarska zona Prelog – Sjever.

Gospodarska zona Sjever se u početku prostirala na površini od 19 hektara, a danas se ona prostire na površini od 60 hektara upravo zbog velike zainteresiranosti brojnih novih ulagača. Paralelno s ulaskom prvog gospodarskog subjekta u zonu Sjever, grad Pelog je pristupio izgradnji kompletne komunalne infrastrukture u prvoj fazi od 19 hektara.

Potencijal koji pruža Grad Prelog privukao je velikog američkog giganta Leggett and Platt, skraćeno LPT, koji je svoju cjelokupnu proizvodnju žičanih jezgri preselio iz Engleske na područje grada.

Proizvodno poduzeće Paul Green GmbH je svoju proizvodnju ženske modne obuće proširilo sa izgradnjom proizvodnog pogona na području grada. U industrijskoj zoni Sjever komunalno poduzeće Pre-kom d.o.o izgradilo je reciklažno dvorište i danas je jedno od najuspješnijih poduzeća u gospodarenju otpadom u Hrvatskoj.

Ministarstvo gospodarstva Republike Hrvatske prepoznalo je priliku i važnost daljnjeg razvoja poduzetništva na području Grada te je odobrilo i sufinanciralo izgradnju cirkularnog Poduzetničkog centra u kojem djeluju poduzetnici početnici uz sufinanciranje grada kroz razne potpore u vidu povoljnijeg najma prostora, jeftinijih cijena energenata i slično. Uvjetovani su prostorom na četiri godine nakon čega stvaraju uvjete za vlastito poslovanje, a prostor se dalje prenamijenjuje za nove poduzetnike.

2020. godine upućen je poziv Ministarstvu gospodarstva Republike Hrvatske zbog potreba za dodatnim proširenjem zone u čemu je Ministarstvo Republike Hrvatske prepoznalo priliku za daljnji razvoj gospodarstva, kako na razini grada, tako i na razini cijele države. Time će se stvoriti uvjeti za nove poduzetnike. Taj dio zone je također kompletno komunalno opremljen te su sve parcele već prodane budućim poduzetnicima. Neki su već pokrenuli proizvodnju, neki izgrađuju poslovne prostore, dok je dio u fazi ishođenja potrebne dokumentacije za pokretanje izgradnje.

U studenom 2018. godine Grad je objavio strateški razvojni plan pod nazivom „Strategija razvoja Grada Preloga 2018. – 2028.“ kojim su definirana sva željena buduća društveno-gospodarska stanja te programske aktivnosti koje će dovesti do tog stanja. Strateški ciljevi koji se žele postići jesu:

- razvijeno i konkurentno gospodarsko okruženje,
 - unaprijeđena kvaliteta življenja, povećana kvaliteta infrastrukture, zaštite okoliša i jačanje institucionalnih kapaciteta.
- (https://www.prelog.hr/articlefiles/5180_26303_nacrt-strategije-razvoja-grada-preloga-od-2018-do-2028-godine.pdf, 05.09.2022.)

5. POTPORE MALIH VRIJEDNOSTI (DE MINIMIS)

Europska unija aktivno podupire razvoj malog gospodarstva kroz razne programe potpora. Većina tih programa je usko vezana i na male i na srednje poduzetnike ovisno o zahtjevima tržišta, ali i budućim aktivnostima koje mali i srednji poduzetnici žele postići s ciljem razvoja svog poslovanja. Bespovratna sredstva su razvojna i služe prvenstveno za razvoj već postojećeg poslovanja, no da bi se pokrenula poslovna aktivnost potrebna su i sredstva za pokretanje, što u pravilu zna biti puno zahtjevnije i financijski teže izvedivo jer aktivna poduzeća već manipuliraju određenim sredstvima.

U sklopu Programa de minimis, odnosno dodjele potpora malih vrijednosti, iz državnog proračuna Republike Hrvatske dolaze sredstva za samozapošljavanje, odnosno registraciju novih poslovnih subjekata za sve nezaposlene osobe registrirane u evidenciji nezaposlenih osoba koje provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje, a koji žele realizirati svoju poslovnu ideju. Nakon realizacije poslovne ideje istim poslovnim subjektima nude se sredstva za proširenje svojih djelatnosti u vidu kupovine dodatnih alata, postojenja i slično ili proširenja poslovne jedinice. (<https://mjere.hr/dokumentacija/HZZ-Program-male-vrijednosti-2022.pdf>, 10.09.2022.).

Potporom za pripravnštvo potiču se poslodavci na zapošljavanje osoba bez prethodnog radnog iskustva, a na radnom mjestu za koje je djelatnik stručno osposobljen. Država kroz potporu Mobilnost radne snage – Biram Hrvatsku podupire radno aktivno stanovništvo na povratak iz zemalja Švicarske, Irske i Velike Britanije na područje Hrvatske gdje im se dodjeljuju sredstva za pokretanje novih poslovnih aktivnosti (<https://mjere.hr/katalog-mjera/biram-hrvatsku-preseljenje-unutar-rh/>, 11.09.2022.). Također se financijski podupiru i subjekti koji su spremni seliti iz razvijenog dijela Hrvatske u ekonomski i demografski nerazvijene dijelove Republike Hrvatske sa ciljem pokretanja poslovanja na tom području. U kategoriji de minimim potpora za 2022. godinu provodi se i mjera potpore za skraćivanje radnog vremena za poslodavce sa padom prihoda i ekonomske djealtnosti prilikom čega isti imaju potrebe za uvođenjem punog radnog vremena kraćeg od mjesečnog fonda sati. (https://mjera-zrm.hzz.hr/skracivanje-radnog-vremena-za-2022-godinu/?_ga=2.92877597.1053660295.1663144408-1360111206.1663144407, 11.09.2022.)

Potpore malih vrijednosti za samozapošljavanje dodjeljuju se u obliku jednokratne subvencije za troškove registracije poslovnog subjekta, ali i za druge nužne troškove za početak poslovanja. Sukladno Uredbi Europske Komisije koja je stupila na snagu 01.01.2014., a propisuje da se potporom male vrijednosti smatra svaka potpora pojedinom poduzetniku čiji iznos ne prelazi 200.000 eura. Davatelj državnih potpora je središnje tijelo državne uprave, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te svaka pravna osoba koja dodjeljuje državne potpore, a korisnici državnih potpora su sve fizičke i pravne osobe koje obavljaju gospodarsku djelatnost i time sudjeluju u prometu roba i usluga. Državne potpore se mogu dodjeljivati na temelju programa državnih potpora, ali i kao pojedinačne potpore. (<https://mjere.hr/dokumentacija/HZZ-Program-male-vrijednosti-2022.pdf>, 10.09.2022.)

5.1 Potpora za samozapošljavanje

Cilj ove potpore je pružanje financijske podrške nezaposlenim osobama koje odlučuju pokrenuti vlastiti posao. Dodjeljuje se za pokrivanje troškova za osnivanje i započinjanje poslovanja poslovnog subjekta u sljedećim organizacijskim oblicima - obrt, trgovačko društvo, samostalna djelatnost i ustanova. Potpora se može dodijeliti i za više nezaposlenih osoba ako će one zajednički osnovati i započeti s poslovanjem novog poslovnog subjekta, odnosno nastaviti s poslovanjem postojećeg poslovnog subjekta kojeg su preuzeli. Ova potpora je namijenjena dvjema skupinama korisnika i to:

- Subvencija u visini do 120.000 kuna za registraciju djelatnosti u području rudarstva i vađenja, prerađivačke industrije, opskrbe električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija, opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda i gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša i građevinarstva.
- Subvencija u visini do 80.000 kuna za registraciju i buduće obavljanje djelatnosti u području trgovine na veliko i na malo, popravak motornih vozila i motocikala; prijevoz i skladištenje; uslužnih djelatnosti; informacije i komunikacije; djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi; umjetnost, zabava i rekreacija; stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti; administrativne djelatnosti; obrazovanja te ostalih

uslužnih djelatnosti. (<https://mjere.hr/katalog-mjera/potpore-za-samozapostljavanje/>, 10.09.2022.)

5.2 Potpora za proširenje poslovanja

Dodjeljuje se poslovnim subjektima za namjenu proširenja poslovanja, uz uvjet da su isti bili korisnici mjere potpore za samozapošljavanje neovisno o godini korištenja potpore. Sredstva se dodjeljuju u obliku jednokratne subvencije u kontekstu otvaranja novih poslovnih jedinica ili pogona. Maksimalni iznos potpore prema pojedinom podnositelju zahtjeva iznosi do 55.000 kuna. Postoji mogućnost dobivanja i većeg iznosa potpore, do maksimalnih 70.000 kuna za određene djelatnosti, isključivo kada se 50% sredstava ulaže u nabavku strojeva, alata i osnovne opreme za rad te za kupnju vozila za obavljanje djelatnosti prijevoza putnika. (<https://mjere.hr/katalog-mjera/potpore-za-prosirenje-poslovanja/>, 10.09.2022.)

5.3 Potpore za pripravnštvo

Dodjeljuju se poduzetnicima koji kao fizičke ili pravne osobe samostalno i trajno obavljaju gospodarske djelatnosti kao potpore male vrijednosti za zapošljavanje nezaposlenih osoba prijavljenih u registar nezaposlenih koji vodi Hrvatski zavod za zapošljavanje, a koje se po prvi puta zapošljavaju radi obavljanja poslova u zanimanju za koje su se školovale. (<https://mjere.hr/dokumentacija/HZZ-Program-male-vrijednosti-2022.pdf>, 10.09.2022.) „Poslodavcu se isplaćuje paušalni iznos potpore, neovisno o stvarnom trošku poslodavca, sukladno razini obrazovanja i mogućnosti korištenja porezne olakšice za sufinanciranu osobu i trošak prijevoza sufinancirane osobe u paušalnom mjesečnom iznosu.“ (<https://mjere.hr/dokumentacija/HZZ-Program-male-vrijednosti-2022.pdf>, 10.09.2022.)

5.4 Potpora mobilnost radne snage – Biram Hrvatsku

Cilj ove potpore je jačanje gospodarske aktivnosti te raspon djelatnosti u slabije razvijenim i demografski oslabljenim područjima Republike Hrvatske (Slavonija, Lika, Gorski kotar,

Banovina, otoci) te poticanje povratka aktivnog radnog stanovništva iz država Europskog gospodarskog prostora (Švicarska, Velika Britanija, Irska). Otvaranje novih poslovnih subjekata od strane povratnika koji su stekli kvalitetno radno iskustvo u državama Europskog gospodarskog prostora itekako može doprinijeti razvoju hrvatskog gospodarstva.

Korištenje mjera Mobilnost radne snage - Biram Hrvatsku namijenjeno je osobama koje se samozapošljavaju kroz mjeru Potpora za samozapošljavanje, a mjerom se cilja na hrvatske državljane povratnike do starosti 60 godina iz zemalja Europskog gospodarskog prostora koje su se po povratku prijavile u evidenciju nezaposlenih te osobe koje su preselile u manje razvijeno područje Hrvatske s ciljem obavljanja gospodarske djelatnosti na tom području. Visina subvencije iz prve skupine iznosi maksimalnih 50.000 kuna, a za drugu skupinu 25.000 kuna. (<https://mjere.hr/dokumentacija/HZZ-Program-male-vrijednosti-2022.pdf>, 10.09.2022.)

5.5 Potpora za skraćivanje radnog vremena

Cilj ove potpore je očuvanje radnih mjesta kod poslodavaca koji obavljaju gospodarsku djelatnost te imaju zaposleno 10 ili više djelatnika, a koji imaju očekivani pad prihoda/primitaka u 2022. godini te uvode puno radno vrijeme kraće od mjesečnog fonda sati i to do najviše 50% radnih sati prema kalendaru radnog vremena. Ova potpora isključuje vlasnike, suvlasnike, osnivače, članove uprave, prokuriste, direktore te vlasnike obrta, nositelje samostalnih djelatnosti i nositelje OPG-a. Ugovorna obveza traje od 01. siječnja do 31. prosinca 2022. godine. (<https://mjere.hr/dokumentacija/HZZ-Program-male-vrijednosti-2022.pdf>, 10.09.2022.)

Sredstva financiranja ovih potpora dolaze iz Državnog proračuna Republike Hrvatske, Europskog socijalnog fonda - Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020., Operativni program Europski socijalni fond plus (ESF+) 2021.-2027., Nacionalni plan oporavka i otpornosti – Unapređenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti. (<https://mjere.hr/dokumentacija/HZZ-Program-male-vrijednosti-2022.pdf>, 10.09.2022.).

6. SPECIFIČNOSTI PRIJAVE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE U SKLOPU EUROPSKIH FONDOVA

Bespovratna sredstva koja stižu iz Europskih fondova su spora što znači da je sa pripremama prikupljanja dokumentacije i izrade projekta potrebno krenuti na vrijeme. Pogotovo ako se planira graditi, potrebno je raščistiti vlasničke odnose i pripremiti svu potrebnu tehničku dokumentaciju, a to u Hrvatskoj traje. Uobičajen protok vremena od prijave do potpisivanja ugovora u 90% slučajeva je između devet i osamnaest mjeseci (Belić i Štilinović, 2013.).

Bespovratna sredstva su razvojna te se mora dokazati da projekat pridonosi razvoju cijele zajednice, a ne samo poduzeća. Ona ne služe za „gašenje požara“ odnosno izvlačenja poduzeća iz kriznih situacija te se njima ne mogu popunjavati rupe u proračunu ili krpati dugovi poduzeća. Svaki natječaj ima izrazito stroga pravila i procedure i ukoliko se ne zadovolji samo jedan od navedenih kriterija ili se ne poštuju navedene procedure projekat se odbacuje. Europska komisija brine o zaposlenicima stoga je vrlo bitno da poduzeće koje se prijavljuje na natječaj ispunjava prema svojim zaposlenicima sve obveze, od doprinosa, isplata plaća na vrijeme i sl. Jer ako poduzeće ne može isplaćivati plaće i doprinose smatra se da to poduzeće nije održivo, da se ne može razvijati i sukladno tome ne može dobiti bespovratna sredstva. Novac Europske Unije je javni i zahtijeva da poduzeće bude porezno čisto. Poduzeće koje se prijavljuje na određeni natječaj mora se uklopiti u ciljeve i prioritete natječaja jer Europska Unija želi financirati samo one projekte koji su u skladu sa njezinim ciljevima i planovima (Belić, Štilinović, 2013.).

Na samom kraju, a prije isplate, potpisuje se prilično detaljan ugovor koji sadrži, među ostalim, i opis projekta i proračun i sukladno tome vrlo je važno da se poduzeće pridržava napisanog, odnosno da odradi sve što je navedeno i da se sredstva utroše u skladu sa navedenim proračunom jer u suprotnom postoji velika vjerojatnost da će poduzeće morati vratiti sva sredstva.

Svaka članica Europske unije ima propisanu prijavnu dokumentaciju za dodjelu bespovratnih sredstava, a koju prijavitelji podnose nacionalnim tijelima zaduženima za prijave za dodjelu sredstava iz strukturnih fondova. Zbog povjerljive prirode takvi se dokumenti ne mogu otvoreno distribuirati kao primjeri najbolje prakse. Svako poduzeće ima svoje

specifičnosti te je sukladno tome i svaki projekat specifičan na svoj način. Motiviranost prijavitelja da provede perspektivan projekt kojim će se unaprijediti budući rezultati poslovanja poduzeća dovodi do uspješnosti prijave, stoga dodijeljena sredstva trebaju biti poticaj prijavitelju za postizanje cilja, a ne cilj sam po sebi. (<https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Vodi%C4%8D%20kroz%20EU%20strukturne%20fondove%20za%20male%20i%20srednje%20poduzetnike.pdf>, 19.08.2022.)

Prvi korak u pripremi projektnih prijava za realizaciju sufinanciranja iz fondova Europske Unije jest praćenje javnih poziva i objavljenih natječaja te identifikacija optimalnog izvora sredstava i uparivanje s potrebama i ciljevima poduzeća. Svako poduzeće bi trebalo imati osobu zaduženu za praćenje novih natječaja i javnih poziva za financiranje iz fondova Europske Unije. Za uspješno praćenje svih objava poduzeće bi trebalo imati jasnu ideju o projektu koji se namjerava na taj način financirati kako bi se mogla prepoznati prilika koja se nudi. S unaprijed određenim elementima može se jasno utvrditi kompatibilnost projekta prema potrebama poduzeća po pitanju očekivanog i željenog sufinanciranja. (<https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Vodi%C4%8D%20kroz%20EU%20strukturne%20fondove%20za%20male%20i%20srednje%20poduzetnike.pdf>, 19.08.2022.)

Neki od elemenata projekta koje svako poduzeće mora imati jasno postavljene i identificirane su:

- osnovni podaci poduzeća: nacionalna klasifikacija djelatnosti (skrać. NKD), iskorištena dodijeljena bespovratna sredstva u zadnje tri godine iz bilo kojih izvora financiranja, podaci o veličini tvrtke zajedno s podacima o povezanim odnosima/društvima,
- ukupni troškovi planiranog projekta
- troškovi planiranog projekta po elementima
- željeni intenzitet i maksimalni iznos potpore. (<https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Vodi%C4%8D%20kroz%20EU%20strukturne%20fondove%20za%20male%20i%20srednje%20poduzetnike.pdf>, 19.08.2022.)

Sufinanciranje bespovratnim sredstvima Europske Unije tema je današnjice te postoje mnogobrojni izvori za dobivanje informacija, čak se može reći da ih je i previše. Kako bi se osoba zadužena za praćenje natječaja mogla što bolje snaći u svim javno dostupnim informacijama potrebno je najprije koristiti primarne izvore putem institucija:

- Ministarstvo poduzetništva i obrta,
- web stranica o strukturnim fondovima Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske Unije,
- Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske Unije,
- Središnja agencija za financiranje i ugovaranje,
- Hrvatska gospodarska komora - Hamag Bicro,
- Ministarstvo gospodarstva,
- Hrvatska banka za obnovu i razvoj - za dobivanje informacija o modelima financiranja projekata sufinanciranih iz EU fondova koje nudi HBOR. (<https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Vodi%C4%8D%20kroz%20EU%20strukturne%20fondove%20za%20male%20i%20srednje%20poduzetnike.pdf>, 19.08.2022.)

Za mala i srednja poduzeća glavni izvor dobivanja potrebnih informacija je Ministarstvo poduzetništva i obrta i web stranica www.strukturnifondovi.hr.

Putem direktnih konzultacija i savjetovanja s nadležnim institucijama osoba zadužena za praćenje natječaja može lakše prepoznati priliku za poduzeće. Većina ranije navedenih institucija organizira redovne konferencije, prezentacije, konzultacije i informativne dane diljem Republike Hrvatskem na kojima predstavljaju nove mogućnosti financiranja sa svim detaljnim pravilima i mogućnostima. Posjećivanje takvih događaja može donijeti pozitivne efekte, ali i punu informiranost o tome što se može očekivati od natječaja, kao i upućivanje na moguće rizike o kojima se mora voditi računa prilikom pripreme i prijave projekta. (<https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Vodi%C4%8D%20kroz%20EU%20strukturne%20fondove%20za%20male%20i%20srednje%20poduzetnike.pdf>, 19.08.2022.)

Najveći angažman se zahtijeva u trenutku najave te pripremi natječajne dokumentacije. Pripremu projektne dokumentacije te izradu poslovnog plana moguće je odraditi s kapacitetima poduzeća no važno je utvrditi vještine i znanje osobe koje će odraditi taj posao. Druga mogućnost je suradnja s predstavnicima savjetodavnih tvrtki odnosno konzultantima.

Nakon uvodnih priprema i potvrde poduzeća o kvalificiranosti poduzeća i investicijskog projekta na red dolazi priprema dokumentacije kao ključan element za ostvarivanje uspjeha u traženju bespovratnih sredstava. U svakoj natječajnoj dokumentaciji nalaze se:

- smjernice/vodič za prijavitelje,
- osnovne informacije o programu,
- prijavni obrasci,
- primjerci ugovora,
- dodatna dokumentacija,
- eventualno neki dokumenti koji donose naknadne ispravke u već objavljenim dokumentima. (Belić i Štilinović, 2013.)

Dio potrebne dokumentacije za prijavu na projekat treba izraditi detaljno i sa stručnjacima s iskustvom na predmetnom području (studija izvodljivosti, marketinške strategije, tehnička dokumentacija itd.), dok ostatak zahtijeva samo birokratsku i pravovremenu pripremu ili pribavljanje istih (godišnja financijska izvješća, razne administrativne potvrde itd.). U pravilu svi natječaji za mala i srednja poduzeća dolaze s pripadajućim listama potrebne dokumentacije i koracima za ispravnu prijavu projekta.

Potrebna natječajna dokumentacija se razlikuje ovisno o natječaju, a jezik na kojem je objavljen poziv/natječaj je službeni jezik i na njemu se odvija sva komunikacija sa provedbenim tijelom.

Kreditne institucije gledaju isplativost i financijsku održivost ulagačkog projekta, a fondovi gledaju opravdanost po drugim parametrima, a ne samo financijskim. Stoga je vrlo važno obratiti pozornost na usklađenost projekta sa strateškim i planskim dokumentima. Također je vrlo važno jasno prikazati povezanost ulagačkog projekta i njegovih rezultata u odnosu na ciljeve predmetnog natječaja i povezanog operativnog programa te prikazati povezanost

očekivanih rezultata s lokalnim, regionalnim, nacionalnim i europskim strategijama i planovima. Time se dokazuje relevantnost projekta, što utječe i na konačan ukupan zbroj bodova realiziranih u evaluaciji projekta. Jedan od važnijih elemenata kojemu se treba posvetiti posebna pažnja jest prikaz ciljeva projekta jer dobro argumentirani i realni ciljevi doprinose boljem rezultatu prilikom procjene projekta. Kroz studiju izvodljivosti potrebno je kreativno prikazati različite ulagačke opcije te prikazati onu optimalnu koja se predstavlja i dalje analizira kroz studiju. Također je važan prikaz alternativne proizvodne opreme i drugačijeg građevinskog rješenja sa ciljem da se predmetno rješenje iskaže kao najefikasnija opcija od svih predloženih. Kod pripreme projektne dokumentacije potrebno se dodatno posvetiti izradi troškovnika u kojem se prikazuju svi prihvatljivi i neprihvatljivi troškovi u skladu sa odredbama predmetnog natječaja. Dodatni bodovi se mogu ostvariti u evaluaciji promicanja održivog razvoja u smislu ekologije i energetske učinkovitosti.

Prilikom predaje projektne prijave na natječaj treba se posebno voditi računa o ispunjavanju svih administrativnih zahtjeva, a posebice o uključivanju svih dokumenata koje je obavezno uključiti u prijavu prilikom predaje. Upute konkretnih natječaja ili pripadajuća natječajna dokumentacija ponekad imaju predložene kontrolne liste pomoću kojih prijavitelj može potvrditi kako je pribavio i uključio svu potrebnu dokumentaciju za prijavu projekta. No, i uz takvu kontrolnu listu potrebno se dodatno osigurati kako neki drugi detalji ne bi doveli do isključivanja projekta u prvoj fazi prijavnog projekta.

Svaki natječaj ima propisanu evaluacijsku proceduru i faze kroz koje se prijave kreću od predaje do potencijalnog odobravanja i donošenja odluke o financiranju. Prema najnovije objavljenom javnom pozivu od strane Ministarstva poduzetništva i obrta, evaluacijska procedura ima 6 faza:

- zaprimanje i registracija,
- administrativna provjera,
- provjera prihvatljivosti prijavitelja i aktivnosti,
- kvalitativna provjera,
- provjera prihvatljivosti izdataka,
- odluka o financiranju.

(<https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Vodi%C4%8D%20kroz%20EU%20strukt>

urne%20fondove%20za%20male%20i%20srednje%20poduzetnike.pdf,
19.08.2022.)

Danas na tržištu djeluje velik broj poslovnih subjekata koji nude konzultantske usluge u analizi mogućnosti sufinanciranja investicijskih projekata, pripremi projekata te provedbi.

7. PRIMJER SUFINANCIRANJA MALOG PODUZEĆA KROZ POTPORU ZA SAMOZAPOŠLJAVANJE

Ovim završnim radom želi se na primjeru jednog malog novoosnovanog poduzeća Creocon d.o.o. iz Preloga prikazati koliku važnost pridonose bespovratna sredstva za samozapošljavanje kao potpora budućim poduzetnicima prilikom pokretanja vlastitog poslovanja, ali i na cjelokupni razvoj gospodarstva.

Dva partnera osnovala su poduzeće pod nazivom Creocon d.o.o. 2018. godine, nakon određenog perioda rada u struci te stečenog znanja i iskustva, sa željom da pokrenu vlastito poslovanje i učine daljnji iskorak u svojim karijerama.

Nastanak poduzeća uvjetovala je mogućnost dobivanja bespovratnih sredstava kroz mjeru potpore iz programa aktivne politike zapošljavanja, a koja podupire subjekte da realiziraju svoje vizije i poslovne ideje. Poduzeće je osnovano kao ured za projektiranje, nadzor i usluge, a djelatnosti koje pokriva jesu: projektiranje i stručni nadzor građenja, energetsko certificiranje, stručni poslovi prostornog uređenja, djelatnost upravljanja projektom gradnje, izrada investicijskih studija i elaborata, poslovnih i investicijskih planova, izrada nacerta industrijskih postrojenja, inženjering, projektni menadžment i tehničke djelatnosti, izrada i izvedba projekata iz područja građevinarstva, elektrike, mehanike i industrije te ostale djelatnosti (Creocon, 2022.).

Nadahnuti poslovnom idejom za pokretanje vlastitog poslovanja, no i nedostatkom financijskih sredstava, mladi poduzetnici pokreću proces prikupljanja potrebne dokumentacije za prijavu na „Potpore za samozapošljavanje“. Cilj je prikupiti dostatna financijska sredstva u iznosu od 55.000 kuna po pojedincu. Registracija navedene djelatnosti iziskuje veća početna financijska ulaganja te mladim poduzetnicima partnerstvo povećava šanse za kupnju većeg dijela potrebne opreme za početak poslovanja.

Dokumentacija za dodjelu potpore za samozapošljavanje sastoji se od:

- standardiziranog obrasca zahtjeva,
- poslovnog plana s troškovnikom,
- izjave o korištenju potpora male vrijednosti,
- izjave o nepodmirenim obvezama,

- izjave o prihvaćanju posljedica ovrhe,
- izjave o registraciji poslovnog subjekta prije odobrenja zahtjeva,
- uvjerenja o prebivalištu poslovnih subjekata. (<https://mjere.hr/katalog-mjera/potpورا-za-samozaposljavanje/>, 10.09.2022.)

U sklopu prijave potrebno je izraditi kvalitetan poslovni plan koji prikazuje održivost poslovne ideje.

Struktura poslovnog plana:

- sažetak poslovnog plana – opći podaci podnositelja; kratak opis i šifra djelatnosti; oblik registracije; struktura vlasništva; sjedište i izvori financiranja,
- podaci o budućem poduzetniku i poslovnom subjektu,
- predmet poslovanja,
- struktura ulaganja,
- procjena tržišta i konkurencije,
- procjena prihoda i troškova poslovanja,
- očekivana dobit/dohodak te
- troškovnik. (<https://mjere.hr/katalog-mjera/potpورا-za-samozaposljavanje/>, 10.09.2022.)

Nakon podnošenja postupka prijave te predaje poslovne dokumentacije, zahtjev se obrađuje i ocjenjuje. „Svaki zahtjev se ocjenjuje po principu bodovanja temeljem objektivnih kriterija kojima su pridruženi unaprijed određeni rasponi bodova.“ (<https://mjere.hr/katalog-mjera/potpورا-za-samozaposljavanje/>, 10.09.2022.)

Maksimalni broj ostvarivih bodova je 100, a visina bodovnog praga za pozitivnu ocjenu zahtjeva iznosi 65 bodova. (<https://mjere.hr/katalog-mjera/potpورا-za-samozaposljavanje/>, 10.09.2022.)

Prema troškovniku subjekta A planirana su sredstva za kupovinu namještaja za opremanje prostornog prostora (stolovi, uredske i konferencijske stolice, regali); računalnu opremu (matičnu ploču, procesor, grafičku karticu, tvrdi disk, instalaciju i zakup Microsoft windows programa te Microsoft office paketa i drugo); ploter te doprinose vlasnika za prvih 6 mjeseci

poslovanja. Subjekt B u svom troškovniku iskazuje namjenu financijskih sredstava za kupovinu i instalaciju programa za crtanje (GstarCAD 2018 Professional Standalone), mjesečni najam poslovnog prostora za 11 mjeseci; kupnju licenciranog programskog paketa (Tower 7 3D Professional) te doprinose za vlasnika za početna 3 mjeseca poslovanja (Creocon, 2022.).

Individualno savjetovanje od strane stručnih djelatnika Hrvatskog zavoda za zapošljavanje te održavanje radionica „Samozapošljavanje“ uvelike olakšavaju poduzetnicima postupak prijave na navedeni natječaj te izradu poslovnog plana.

Kompleksnost i obujam osnovne djelatnosti stvara potrebu za skorašnjim potencijalnim proširenjem radnog tima, a sa svrhom poboljšanja kvalitete ponuđenih usluga i poštivanja ugovorenih rokova. Struktura poslovanja zahtijeva također i obavijesne razgovore sa potencijalnim poslovnim partnerima te zbog toga poduzetnici imaju potrebe za zapošljavanjem dodatnih suradnika.

Djelatnosti poduzetnika značajno doprinose i potpomažu malim i srednjim poduzetnicima prilikom izrade i prikupljanja kompletne projektne dokumentacije za traženje bespovratnih sredstava putem Europskih fondova. Projektom dokumentacijom obuhvaćaju izradu idejnih arhitektonskih rješenja, iščitavanje zakonske i prostorno planske dokumentacije, izradu glavnih i izvedbenih projekata, izradu elaborata kao osnovu za izradu glavnih projekata, izradu troškovnika i energetske certifikata. Nadalje pružaju usluge investitorima u provedbi investicija kroz stručni nadzor, kontrolu rokova, troškova, kvalitete gradnje, kontrolu terminskih planova, koordinaciju izvođača u tijeku građenja, zaštitu na radu u fazi projektiranja i izvođenja radova, pripremu gradilišne dokumentacije za tehnički pregled objekata, izradu i izdavanje završnog izvješća nadzornog inženjera te provođenje tehničkih pregleda do ishoda uporbne dozvole.

Cjelokupan postupak prijave za dodjelu bespovratnih sredstava iziskuje maksimalnu angažiranost poslovnih subjekata te praćenje strogih pravila, no temeljem uspješnosti poslovanja poslovnog subjekta vidljiv je pozitivan učinak dodjele potpora za samozapošljavanje.

8. PRIMJER SUFINANCIRANJA PODUZEĆA SREDNJE VELIČINE PUTEM FONDOVA EUROPSKE UNIJE

U ovom završnom radu na primjeru srednjeg poduzeća Eurobeton d.d. iz Preloga prikazuje se problematika financiranja putem kredita banaka te mogućnosti razvitka poslovanja poduzeća korištenjem potpora iz Europskih fondova.

Eurobeton d.d. razvio se iz tvrtke Beton-Prelog, koja je utemeljena prije stotinu godina kao obrtnička zadruga, a danas posluje kao dioničko društvo u privatnom vlasništvu. Jedino je poduzeće u Hrvatskoj specijalizirano za proizvodnju betonskih montažnih revizionih okana svih profila za kanalizacijske sustave po najzahtjevnijim europskim normama. U svom proizvodnom asortimanu poduzeće nudi opločnike, cestovni program, program za izgradnju nasipa, program za izradu i rekonstrukciju željeznica, tunelski program, vodomjerna okna te program za odvodnju.

Proizvodnja betonske galanterije smatra se jednom od najneatraktivnijih grana djelatnosti jer proizvodnja zahtjeva težak fizički napor djelatnika. S obzirom da poduzeće Eurobeton d.d. posluje više od sto godina i u tom periodu se značajno mijenjala struktura vlasništva, poduzeće se nije prilagođavalo tržišnim trendovima te je primorano krenuti u veliki projekat modernizacije kroz izgradnju hala i nabavku potrebne tehnologije, ali i uređenje kruga tvornice. Dio proizvodnog asortimana proizvodi se pod teškim vremenskim uvjetima te se upravo zbog navedenih razloga javlja problem pri nalasku zaposlenika koji bi se upustili u takve teške uvjete rada.

Poduzeće je 2005. godine krenulo sa prijeko potrebnim investiranjem sa ciljem razvoja proizvodnje kroz izradu nove hale i nabavku strojeva u smjeru proširenja proizvodnog asortimana prilagođavajući se time potrebama tržišta. Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju otvaraju se mogućnosti sufinanciranja putem pretpristupnih fondova, no zbog nedovoljnih informacija, kompleksnosti izrade prijavne dokumentacije te zbog nepovjerenja poduzetnika prema tako „savršenom“ načinu financiranja, poduzeće se odlučuje na već dobro poznato kreditno financiranje putem banke sa ciljem unapređenja svoje proizvodnje te pružanja radnicima kvalitetnijih i boljih uvjeta rada. Poduzeće dobivena sredstva od banke namjenjuje za vrlo zahtjevan projekat izgradnje hale te kupnju i montažu dva postrojenja za izradu

betonskih cijevi „PEDERSHAAB“ i automatiziranog postrojenja pod nazivom „HESS“ za izradu opločnika i cestovnog programa. S povećanim proizvodnim asortimanom poduzeće, kao prodavatelj, sudjeluje na Aglomeracijama diljem Slavonije i sjeverozapadne Hrvatske u izgradnji kanalizacijskog sustava. Izgradnju kanalizacijskog sustava diljem Republike Hrvatske podupire i sufinancira Europska unija sredstvima iz Kohezijskog fonda sa svrhom poboljšanja vodno-komunalne infrastrukture.

Poduzeće je uvidjelo priliku za razvojem svog poslovanja u vidu proizvodnje „HŽ“ proizvodnog asortimana za izgradnju i rekonstrukciju hrvatskih željeznica.

„S obzirom na to da se gotovo 55 posto željezničke mreže u Republici Hrvatskoj odnosi na željezničke linije važne za međunarodni prijevoz, „HŽ Infrastruktura“ u osuvremenjivanju hrvatske željezničke mreže težište stavlja na projekte čije je sufinanciranje predviđeno najvećim dijelom iz fondova Europske unije, odnosno na one projekte za koje „HŽ Infrastruktura“ već ima osigurana europska sredstva, kao i na sve buduće projekte koji se mogu realizirati kroz sufinanciranje iz fondova Europske unije.“ (<https://www.hzinfra.hr/naslovna/odrzavanje-i-modernizacija/eu-projekti/>, 12.09.2022.)

Izgradnjom proizvodne hale te automatiziranjem proizvodnje poduzeće dolazi do pozitivnog učinka, no i nemogućnosti za daljnje unapređenje poslovanja zbog obveza prema banci. Novo kreditiranje bi predstavljalo dodatne troškove te poduzeće koristi priliku za dobivanjem bespovratnih sredstava od Europske unije javljanjem na natječaj „Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u proizvodnim industrijama“. Natječaj je raspisan u sklopu „Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020., a koji provodi Europski fond za regionalni razvoj. Svrha provedbe navedene mjere energetske učinkovitosti i/ili mjera za korištenje obnovljivih izvora energije je smanjenje potrošnje isporučene energije od minimalno 20%. Projektni prijedlog uključuje i mjere energetske obnove zgrada koje su povezane s proizvodnim pogonima (uredske zgrade, proizvodne hale), koje će dovesti do smanjenja potrošnje ukupne isporučene energije i isporučene energije za grijanje/hlađenje od najmanje 40%.“ Sredstva na raspolaganju po prijavitelju iznose od minimalnih 20.000 kn do maksimalnih 20.000.000 kn. (<https://eu2invest.hr/natjecaji/kk-04-1-1-03-povecanje-energetske-ucinkovitosti-i-koristenja-obnovljivih-izvora-energije-u-proizvodnim-industrijama/>, 2022)

Poduzeće Eurobeton d.d. dobivena sredstva od strane Europskog fonda za regionalni razvoj planira utrošiti na nadogradnju postrojenja „HESS“ i time će se u narednim godinama znatno doprinijeti na uštedi energije. Poslovnim planom obuhvaćena je i instalacija solarne elektrane na krovu proizvodne hale. (<https://www.energianaturalis.hr/zelim-znati/cetiri-prednosti-i-dva-nedostatka-solarnih-elektrana>, 17.08.2022.)

Velikim projektom izgradnje hale te nabavkom postrojenja zanemareno je ulaganje u vlastitu infrastrukturu te sljedeći poslovni pothvat poduzeće planira realizirati kroz dobivanje bespovratnih sredstava od strane Europske unije kroz mjeru „Potpora poduzećima za tranziciju na energetske i resursno učinkovito gospodarstvo“, a u okviru novog sedmogodišnjeg financijskog razdoblja Europskih fondova 2021.-2027. Veliki prostor u vlasništvu poduzeća omogućuje stvaranje uvjeta u vidu proširenja kapaciteta proizvodnje, novog asortimana i inovativnih proizvoda te novog zapošljavanja djelatnika i stručnjaka.

9. ZAKLJUČAK

Mala i srednja poduzeća od iznimnog su značaja za gospodarstvo zemlje jer se brže i lakše prilagođavaju tržišnim zahtjevima. Ekonomska situacija u Republici Hrvatskoj trenutno nije idealna, no uz financijsku potporu sredstvima iz Europskih fondova poduzeća opstaju, a čak se i šire.

U trenutku pisanja ovog završnog rada situacija u Republici Hrvatskoj je bila iznimno teška. Gospodarstvo je zahvaćeno pandemijom virusa Covid-19 te ratom između Ukrajine i Rusije uslijed kojeg se javlja velika energetska kriza te cijene energenata rastu iz dana u dan. Ovakvo stanje ne pogađa samo Hrvatsku, već i cijelu Europu i svijet te donosi veliku financijsku neizvjesnost, kako čovječanstvu, tako i gospodarstvu.

Zahvaljujući ulasku u članstvo Europske unije te maksimalnoj mogućnosti korištenja potpora, nada za mala gospodarstva na području Republike Hrvatske postoji, no potrebno je vrijeme da se premoste sve dane prepreke.

Sve je veća zainteresiranost državnih institucija za pružanje pomoći poduzetnicima kroz financijsku podršku, a zahvaljujući prisustvu fondova Europske unije. Natječajne prijave na potpore za dobivanje bespovratnih financijskih sredstava iz Europskih fondova su iznimno zahtjevne i sam proces dugo traje te je potrebna maksimalna angažiranost i posebne vještine djelatnika, odnosno osoba zaduženih za izradu projektne dokumentacije. Bitno je spoznati pravu priliku za sufinanciranje poduzeća u vidu praćenja aktualnih natječajnih poziva objavljenih na službenim stranicama Europskih fondova te na vrijeme krenuti s pripremom potrebne natječajne dokumentacije.

Pomoć s državne razine iz nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje dolazi kroz de minimis potpore, odnosno potpore malih vrijednosti kojima se podupire osnivanje novih poslovnih subjekata. Cjelokupan sustav de minimis potpora je cirkularan jer se konstantno vodi briga o poduzećima koja su koristila potporu za samozapošljavanje u vidu pomoći proširenja poduzeća, ali i kroz razne potpore pomoći poslodavcima za njihove zaposlenike. Program de minimis potpora se svake godine prilagođava sukladno zahtjevima tržišta te potrebama mladih poduzetnika.

Inovativna i konkurentna poduzeća su važna za gospodarstvo Republike Hrvatske jer utječu na poboljšanje ekonomske situacije na nacionalnoj razini. Stoga je vrlo važno poticati takva poduzeća na daljnji razvoj poslovanja te im pružiti mogućnost ulaganja u nove tehnologije, proširenje kapaciteta poslovanja te zapošljavanje novih stručnih kadrova. Europski strukturni i investicijski fondovi u okviru sedmogodišnjeg proračunskog razdoblja 2021.-2027. donose nove uvjete, mogućnosti i prilike za razvoj malih i srednjih poduzeća.

Bespovratna sredstva iz Europskih fondova značajno doprinose razvoju poduzetništva, no razlozi zbog kojih se još uvijek nedovoljno koriste jesu nedostatak poduzetničke obrazovanosti te kompleksnost izrade projektne dokumentacije.

LITERATURA

1. Belić i sur., 2008.. EU FONDOVI - Vodič kroz europske fondove 2008.- 2013.. 1. ed. Zagreb: Novum.
2. Belić, M. & Štilinović, J., 2013.. EU fondovi i programi za turizam - priručnik. 1. ed. Zagreb: Nova knjiga Rast.
3. Creocon, 2022.. Interna dokumentacija poduzeća Creocon [Intervju] (07. 07. 2022.).
4. Eurobeton, 2022.. Interna dokumentacija poduzeća Eurobeton d.d. [Intervju] (01. 07. 2022.).
5. KK.04.1.1.03 – Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u proizvodnim industrijama. [Online] Dostupno na: <https://eu2invest.hr/natjecaji/kk-04-1-1-03-povecanje-energetske-ucinkovitosti-i-koristenja-obnovljivih-izvora-energije-u-proizvodnim-industrijama/> Datum pristupa: [31. 08. 2022.].
6. Škrtić, M., i Mikić, M. (2006). 'Gospodarsko značenje hrvatskoga poduzetništva - šanse i zamke', Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, 4(1), str. 191-204. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/10965> Datum pristupa: [14.07.2023.]
7. Istarska razvojna agencija - IDA. Dostupno na: <https://ida.hr/hr/tn/novosti-481/detail/266/zakonik-o-malim-poduzecima-small-business-act/> Datum pristupa: [11. 07. 2023.].
8. Skraćivanje radnog vremena. Dostupno na: https://mjera-zrm.hzz.hr/skracivanje-radnog-vremena-za-2022-godinu/?_ga=2.92877597.1053660295.1663144408-1360111206.1663144407 Datum pristupa: [11. 09. 2022.].
9. Hrvatski zavod za zapošljavanje-program male vrijednosti. Dostupno na: <https://mjere.hr/dokumentacija/HZZ-Program-male-vrijednosti-2022.pdf> Datum pristupa: [10. 09. 2022.].
10. Mobilnost radne snage - Biram Hrvatsku. Dostupno na: <https://mjere.hr/katalog-mjera/biram-hrvatsku-preseljenje-unutar-rh/> Datum pristupa: [11. 09 2022.].
11. Potpora za proširenje poslovanja. Dostupno na: <https://mjere.hr/katalog-mjera/potpورا-za-prosirenje-poslovanja/> Datum pristupa: [10. 09. 2022.].

-
12. Potpora za samozapošljavanje. Dostupno na: <https://mjere.hr/katalog-mjera/potpore-za-samozaposljavanje/>
Datum pristupa: [10. 09. 2022.].
 13. Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije. Dostupno na: <https://razvoj.gov.hr/eu-fondovi-mijenjaju-hrvatsku/4212>
Datum pristupa: [15. 08. 2022.].
 14. Europski strukturni i investicijski fondovi. Dostupno na: <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/eu-fondovi-2021-2027/>
Datum pristupa: [20. 08. 2022.].
 15. Vodič kroz prijavu projekata za financiranje malih i srednjih poduzeća iz fondova EU-a Dostupno na : <https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Vodi%C4%8D%20kroz%20EU%20strukturne%20fondove%20za%20male%20i%20srednje%20poduzetnike.pdf>
Datum pristupa: [19. 08. 2022.].
 16. Modernizacija EU sredstvima. Dostupno na: <https://www.hzinfra.hr/naslovna/odrzavanje-i-modernizacija/eu-projekti/>
Datum pristupa: [12. 09. 2022.].
 17. Strategija razvoja Grada Preloga 2018-2028. Dostupno na: https://www.prelog.hr/articlefiles/5180_26303_nacrt-strategije-razvoja-grada-preloga-od-2018-do-2028-godine.pdf
Datum pristupa: [05. 09. 2022.].
 18. Grad Prelog. Dostupno na: <https://www.prelog.hr/poduzetnistvo/a14>
Datum pristupa: [30. 08. 2022.].
 19. Središnja agencija za financiranje i ugovaranje Dostupno na: <https://www.safu.hr/hr/o-safu/pretpristupni-fondovi/IPA>
Datum pristupa: [15. 08. 2022.].
 20. Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva. Dostupno na: <https://zakon.hr/z/527/Zakon-o-poticanju-razvoja-malog-gospodarstva>
Datum pristupa: [10. 08. 2022.].
 21. Knežević, Žiljak, 2018. Analiza poduzetništva u Republici Hrvatskoj i usporedba s izabranim zemljama svijeta, Zagreb: Hrčak.
 22. Omondi i sur., 2005.. Vodič kroz fondove Europske Unije - pristup najvećem europskom donatoru. 11. ed. Zagreb: Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva.

23. Rajsman, M.; Petričević, N.; Marjanović, V.;, 2013. Razvoj malog gospodarstva u Republici Hrvatskoj. *Ekonomski vjesnik*, 26(1), pp. 250-263.
24. *Energia naturalis* Dostupno na: <https://www.energianaturalis.hr/zelim-znati/cetiri-prednosti-i-dva-nedostatka-solarnih-elektrana>
Datum pristupa: [17. 08. 2022.].